

אחר כתיב הנ"ל מצאנו שהטורי אכן צפרק צ' דמגילה
[ד"ה שלא יקרא למפרע] עמד על דברי רש"י
דברכות הנ"ל צמה שפירש כן, דעל זה לא נריך כלל פסוק,
דהוי רק כמתלוץ צאין מוצן כלל, ורק עיקר הילפותא אחי
להיכא דקורא הפסוקים למפרע, דיש על כל פנים הצנה לכל
פסוק ופסוק, עיי"ש.

ואולי יש לומר עוד, דעיינ צספרי משנה שכיר ח"א סי'
ה' דהארכתי צענין זה בדברים אמיתיים לפע"ד,
עיינ שם כל הענין, והצאנו שם דיש חילוק בין למפרע
ולמפרע, דיש למפרע דיש צו שינוי גדול, כמו בקורא
צפסוק הציצות למפרע, דהשינוי גדול כל כך דאין צו שום
הצנה, מה שאין כן כשקורא רק הפסוקים למפרע אין
השינוי גדול כל כך, דיש על כל פנים הצנה לכל פסוק
ופסוק, ורק השינוי הוא בין פסוק לפסוק. ואם כן לכאורה
יש להקשות מנא ליה צאמת דלמפרע דפסוקים גם כן
פסול, דלמא דוקא צלמפרע הציצות לחוד פסול. ויש לומר
צזה צאמת הקשו צתוס' דסוטה הנ"ל [ד"ה דכתיב],
הצאנו דצריהם שם צספרי, דצסוטה ילפינן פסול דלמפרע
מאלה, וצק"ש מוהיו, אף דגם שם כתיב האלה, וכתיב למרץ
דהאלה נצרך לדרשה אחרינא, והיינו לכונה דק"ש צעי כונה,
(וע"ש צספרי שם), אך כתיב שם צספרי צסוף הסימן
דלפי מה דקיימא לן דלא צעי כונה רק פסוק ראשון לצד
מה עצדינן עם האלה, יעיי"ש, ולפי דברינו פה אחי שפיר
דצאמת נריכין לשני הלימודים על שני מיני למפרע, על
פסוק א' ועל היפך הציצות, ועל היפך דשני פסוקים צלי
הציצות, ועל כן נקט רש"י על והיו פסול למפרע דציצות,
דעל למפרע דפסוקים ילפינן מאלה, ולא קשה מידי
קושיתו, ודו"ק.

והגבי דו"ש צאהצה ושלום מר אצין ידי"ג, ותלליח
צתורה, ותעלה מעלה מעלה על צמחי הצורה
והיראה כאות נפשו ונפש ש"צ.

הק' ישכר שלמה טייכטהאל

צ) דקדקת על דברי רש"י, צרכות ריש פרק צ' י"ג
ע"א ד"ה מדברים הדברים, דפירש על דאין
קורין קריאת שמע למפרע, כגון וצשעריך ציתך מוחות,
משמע לכאורה דדוקא דהיכא שקרא היפך הציצות למפרע,
הלא קיימא לן דאף אם קורא הפסוקים למפרע לא ינא,
והוא צצותא טפי, ורמזת למגילה ריש פרק צ' י"ז ע"א],
דפסול לקרות אפילו הפסוקים למפרע, עד כאן קושיתך.

עיינ צסוטה דף י"ז ע"ב, כתיב למפרע פסולה דכתיב
[צמדבר ה, כג] וכתיב את האלות האלה, ופרש"י
למפרע, שכתב צהיפך ממש מרישא לסיפא פסוק או שמים,
עכ"ל. הרי דגם שם פירש רש"י שכתב צהיפך ממש מרישא
לסיפא פסוק או שמים, כמו שפירש צברכות, אלא דלכאורה
גם שם יוקשה קושיתך, למה לא פירש צצותא טפי דאפילו
צלא הפך הציצות רק הפסוקים גם כן פסול.

ונראה לי דצאמת זו כונת רש"י צמה שכתב פסוק או
שמים, דלכאורה קשה על דבריו רש"י דציצותיו
מדוקדקים מאד, כידוע דיש צו נקיים על כל אות ואות
טרם כתיבו, וכאן כתיב דברים יתירים לכאורה, צמה שכתב
פסוק או שמים, דאם צפסוק א' פסול כל שכן צשמים. על
כן נראה דהך או שמים שכתב רש"י לא קאי על מה שכתב
צתלח דבריו שכתב ממש להיפך מרישא לסיפא, רק או
שמים הוא מלמא אחרינא לגמרי, ורצה לומר צזה דהפך רק
הפסוקים לצד, שכתב פסוק האחרון קודם הראשון, אבל
הציצות צצפסוקים לא הפך, וכונה או שמים היינו או שמי
פסוקים לצד כתיב למפרע צלא הציצות. נמצא לפי זה דרש"י
כתיב צפירושו שני אופנים למפרע, א' היכא דהפך הציצות
והוא צפסוק אחד, והשני היכא דהציצות לא הפך רק
הפסוקים גם כן הוי למפרע, ואופן השני לא משכחת רק
צשני פסוקים על כן כתיב או שמים, כן נראה צצאור כונה
רש"י, דאם כפשוטו יוקשה, אם צפסוק א' פסול כל שכן
שיפסל צשמים, אבל לדברינו אחי שפיר ואין צו תוספת כלל,
דרמז על צ' אופנים דלמפרע, וכנ"ל. נמצא לפי זה דשם
צסוטה הביא צאמת רש"י כל שני האופנים, וכאן צברכות לא
חש להאריך וחדא מינייהו נקט, ומצינו הרבה כן צפירושו,
ודו"ק.

סימן כב

בענין טפח ושער באשה ערוה

ע"ד ששאלנו כ"ח נ"י צענין המצואר צש"ס צרכות כ"ד
[ע"א], וצש"ע א"ח סי' ע"ה [סעי' א'],
צאשה ערוה, כמה שיעור טפח הנאמר כאן, אם ארכו טפח
ורחצו אפילו כל שהוא, או דילמא טפח על טפח צמשמע,

ב"ה, א' תצוה, תרצ"ד לפ"ק, פישטיאן יצ"ו.

לה' הישועה, לכבוד ידידי הרב המופלג הגדול
בתורה וביראה, כש"ת מו"ה מנחם מענדל
ברעסלויצער שליט"א, מלפנים רב בבית המדרש
ברעסלויא, וכעת מתגורר באמסטרדאם יצ"ו.

דכן מצינו גם בעלמא שיעורים בלשון אורח ומשמע על ריבוע, והביא דוגמאות לזה מכמה מקומות.

תשובה, לכאורה היה נראה להוכיח דהכונה כאן טפח על טפח, מנדה דף כ"ו [ע"א], דאמרו שם, חמשה שיעורין טפח, ואלו הן כו', ותו ליכא והאיכא טפח על טפח על רוס טפח מרובע מביא את הטומאה כו', טפח קאמרינן טפח על טפח לא קאמרינן, והא איכא אפן היוצא מן התנור כו', כי קאמרינן היכא דנציר מטפח לא חזיא, אבל הכא כש"כ דנציר מטפח יד הוא, והאיכא וכו', בפלוגתא לא קמיירי, השתא דאחית להכי הא נמי פלוגתא הוא וכו', והאיכא מסגרת טופת, בדכתיבין לא קמיירי וכו', עד בדכתיבין ולא מפרשי שיעוריהו, ע"כ, ועיין ברמב"ן [שם ע"ב ד"ה והא], ובח"י הר"ן שם [ד"ה השתא], דכתיבו אף דכתיב בגמרא והשתא דאחית להכי, משמע דלא נריכא תו לתרי תרואא קמאי, זה דוקא לגבי פרכא דתנור, אבל לעולם לאידך קושיות נריכין עוד למה שחירן הגמרא בתחילה, יעיי"ש, ועיי"ש בתוס' [ד"ה ותו ליכא] שהקשו עוד מאיזה [מקומות] ששיעורין טפח, וכתיבו דלמסקנא דמסיק הגמרא דלא איירי אלא בדכתיבין ולא מפורש שיעוריהו א"ש, עיי"ש, והשתא לכאורה קשה למה לא קחשיב טפח דאשה, לא מציעא לדעת המחבר דהוא כהר"ש [בזכות פ"ג סי' ל"ז] דאפילו כל אשה היא שיעורה לק"ש טפח, צודאי קשה, אלא אפילו לדעת הרמ"א עכ"פ גבי אשתו היא לק"ש רק טפח, שפיר קשה למה לא חשיב גם שיעורא דטפח באשה, הא הוא ג"כ בדכתיבה, [דברים, כ"ג, ט"ו] לא יראה בך ערות דבר, ועיין ברמב"ם פ"ג מה' ק"ש [הט"ז] דכתב דגוף אשה היא ערוה, ולא מפורש שיעורא צקרא עד דאחו רבנן ומפרשי דהוא טפח, וא"כ קשה טובא למה לא חשבו גם שיעור זה הכא, ומירון שני דשני דכי קחשיב רק מידי דלא צירי שיעוריהו מטפח לא שייך הכא, דבאמת לא היא צירי מטפח, ועל כרחך דרק בתירואא קמא דש"ס יש לתרץ קושיא זאת דלא קחשיב הכא רק מה שהוא בטפח ולא בטפח על טפח, ושיעורא דאשה נמי היא בטפח על טפח, א"כ א"ש מה דלא חשבו כאן, וא"כ לכאורה נפשט ספיקו דמעלתו, דמשמע מש"ס דהכא דשיעורא דאשה היא טפח על טפח.

אבל באמת ו"א, דהא כתב הב"ח צסי' ע"ה [ד"ה טפח] הטעם דשיעורו חז"ל שיעורא דערוה דגוף של אשה טפח, משום דמקום התורפה של אשה לא היא פחות מטפח, וכיון דממקום התורפה של אשה נלמד, נראה לי פשוט דדוקא בדומה לה, היינו טפח באורך ולא מרובע, דמיון מקום התורפה דג"כ לא היא מרובע, וסגי באורך טפח ורחבה כ"ש, וזה פשוט וצדור לדינא, ואי דא"כ קשה למה לא חשבו ג"כ צהדי הני דשיעוריהו בטפח שם צנדה, הא

בלאו"ה הקשו צרש"ש והגהות מנפה איתן שם צנדה הא איכא משיכת עול טפח, סוטה דף מ"ו [ע"א], דגם לא היא מרובע כמצואר שם, וגם זאת לא חשיב שם צנדה, ועל כרחך דתנא ושייר, על כן גם זאת שייר, ואי דא"כ קשה מאי פריך התם ותו ליכא והא איכא כיון דתנא ושייר, י"ל דבאמת היא יכול הש"ס לתרץ כן רק עדיפא מהא משני, ועיין בדרכי המשנה כלל ד', בענין תנא ושייר, בשם מהר"י קארו, דלא משני תנא ושייר רק היכא דלא מצי לתרץ תי' אחר, וכן בדרכי המשנה אות י"א, ודו"ק, אבל נראה לי צדור דלפ"ד הב"ח הנ"ל גבי טפח דאשה לא בעי מרובע, ודו"ק.

ומאפס הפנאי אסיים צפ"ש, וזכרת כל טוב, ד' ירום קרנו צעוש וכו', וזכה להרחיב גבול התורה בהרחבת הדעת דקדושה, כעתירת ידידו הנאמן לו בכל לב. הק' ישכר שלמה טייכטהאל

ובענין שער באשה ערוה, עיין חתם סופר באו"ח, סי' ל"ו שהחמיר בשער אשה דאף מה דיוצא לחוץ היא ערוה, ונראה לי ראה ג"כ לזה דכל שער אף דיוצא מן הצד היא ערוה, היינו [דאף] שכל הראש מכוסה רק מן הצד יוצא ג"כ מקרי ערוה, מהאור זרוע הגדול הלכות ראש השנה סי' רס"ו, דכתב דמיכל בת שאול דהניחה תפילין ולא מיחו זה החכמים [עירובין ל"ו ע"א] אף דהיה בלא ברכה, אפ"ה היא הרבוא דאע"ג דשער באשה ערוה אפ"ה לא מיחו זה החכמים, ושוב הביא שם בשם הירושלמי [עירובין פ"י ה"א] דבאמת מיחו זה החכמים, והשוה שם דעת הבבלי להירושלמי דבאמת מיחו זה החכמים לכ"ע, יעיי"ש, וא"כ ע"כ דמיחו זה מטעם דשער באשה ערוה, ואף דהיתה יכולה לכסות כל הראש אף על גבי התפילין שצראש (עיין רא"ש הלכות תפילין סוף סי' י"ט), ועל כרחך כיון דע"ג התפילין לא היה אפשר שלא יראה קצת מן השער מן הצד עכ"פ, אף דגילחה שיערה לגמרי, מ"מ נראה מקום שער מן הצד מגולה, והוא ג"כ בכלל שער שבאשה ערוה, והיא ראה גדולה דלריך להחמיר בזה כל עיקר, ודו"ק כי היא ראה טובא, ודו"ק. ועיין בתשורת ש"י ח"א סי' נ"א שנשאל אם יש גם במקצת שער איסור, ומדברי האור זרוע מוכח דגם במקצת יש איסור, ועיי"ש במ"ש בזה.

וכן מוכח משבת דף ס' ע"א, גבי למאי חזיא, אמר רב יוסף הואיל ואשה אוגרת זה שיערה, עיין רש"י ד"ה אוגרת שפירש אוגרת זה שיערה היוצא חוץ לקישורים, כורכתו סביב המחט ותוחצת המחט בשצבה מתחתיה שלא יראה שיערה, ולהלן ד"ה טהורה כתב, והאי מחט נמי לנניעות דשער באשה ערוה, הרי דגם צמה שיוצאה לחוץ שייך שער באשה ערוה, וכן משמע שם בתוס' ד"ה הואיל, עיי"ש.